

Dopisi in novice.

Na Dunaji je bila 26, 27. in 28. avgusta prva skupščina slovanskih pedagogov.

Pitanja dakle, koja su se na toj skupštini razpravljala, glase:

I. U kojem odnosu je da bude skupščina slavenskih pedagoga naprama obćim učiteljskim skupštinam pojedinih slavenskih plemena?

II. Kako, gdje i odakle da se poosnivaju slavenske pedagoške knjižnice?

III. Kako bi se dosadanjim slavenskim učilom put u škole prokrciti (pripraviti) dao; koja bi nova učila valjalo izdati, i kako bi se njihovo izdanje udesilo (pospesilo), da zadovolji potrebam svih slavenskih škola?

IV. Kako bi se udesilo prevadjanje boljih slavenskih omladinskih spisa u razna slavenska narječja, da se tako mladeži razbudi i uzgoji slavensko osjećanje (zavest)?

V. Je li potreban poseban list za promicanje načela i smjerova skupštine slavenskih pedagoga, i ako jest, kako da se to uredi?

VI. Neka se razprave i izreku ove rezolucije: »Skupščina slavenskih pedagoga izjavljuje u ime slavenskoga učiteljstva, da ono vsa (sva) znanošću osvjatlana a izkustvom prokušana napredna pedagoška načela prigrbljuje i usvaja; te da je pripravno solidarno raditi (delati) s učiteljstvom svih kulturnih naroda, koji Slavene priznaju potpunoma ravnopravnimi na prosvjetnomu i kulturnomu polju.

Iz ovih skupštinskih pitanja i predložit se imajućih rezolucija, mislimo, da će svatko dobiti jasnu sliku ne samo o duhu, kojim će razprave teći, nego i o kulturnom i prosvjetnom domašaju, kojemu se Slavenstvo nadati može, ako skupščina valjana i čestito za rukom pojde. (V kakšnem duhu se bude versila ta skupščina, bomo še le iz obravnav zvedili. — Kakšna so napredna pedagoška načela, po smislu nekaterih, tega se ravno sedaj z žalostjo prepričujemo. Da - si smo verni Slovani, vendar nam je vera prva in naj dražja stvar na svetu. Ako zbrani slavanski pedagogi ne bodo se vtikovali v versko vprašanje, kakor svoje dni nemški pedagogi pri zborovanjih, in bodo to stvar prepuščali v razsojo tem komur gre, cerkvenim prednikom, potem bodo imeli simpatijo svih Slovanov. — Drugače pa ta zbor ne bo nič koristnega učinil, in razpór med konservativnim in liberalnim Slovani bo pod tem zboru še večji. Tako zvani napredek, ki se pa čedalje bolj razodeva za nazadek, tudi med učitelji slogo podira. Vr.)

Narodna škola se imenuje društvo, katerega je osnovalo 27. svibnja (maja) l. 1873. do 22 učiteljev i učiteljic zagrebačkih učilnic. Dokler se ne skliče obćni zbor, veljajo pravila poterjena 22. lipnja (junija) l. 1869. Sverha (namen) društva je, da se vzajemno pospešuje duševno izobraženje udov, da ljudska škola vsestransko napreduje in da se domaća odgoja s šolsko zlagu.

Brati Hervatje imaju tadej »Narodno skolo« in »Pedagoško društvo«, in vsako društvo ima svoj časopis; Škola ima »Školskega prijatelja« i ped. društvo. »Napredka«. — Vsako društvo tudi izdaja knjige in časopise. Škola izdaja »Beršljan-a« i ped. društvo »Smilje«. — Zakaj da se oboje društvo ne služi v eno, to morejo sami naj bolje vediti?! — Prismoda je vsak, kdor se

vtikuje v reči, katere njega ne brigajo. Da pa raje gremo s konservativnim. »Šolskim prijateljem«, kakor z »Napredkom« kdo se nam bode čudil?

Dobili smo v roke knjižico »Naša zemlja« ili dvanaest razgovora s djecom (iz. društvo »Narodna škola«). Kakor že naslov kaže, razpravlja se tukaj zemljepisje v popularni obliki. Ded pripoveduje svojim vnukom od zemlje, neba, solnca, meseca i zvezd. V petem razgovoru veli ded prinesiti svečo in jabelko, katero obrača okoli sveče, da razkazuje noč in dan.

V osmem razgovoru deda gerlo boli, potem citajo otroci iz neke knjige. — Da bodo spošt. čitatelji sami sodili, da g. pisatelj res ume popularno pisati, podamo jim enkoliko verstic iz 51. str. (Jezik je tako lehak in umeven, da bi bilo odveč to posloveniti.) »Bilo se već zamračilo. Stari djed počivaše sav (ves) izmučen na vrtu pod jabukom, koju je sam prije 12 godina zasadio. Djeca ga naskoro nadjoše (najdejo). Djed jih umah upita, da li su štogod tražili u kalendaru o mjesecu. Odgovore djeca, da jesu i da su po znamenjih našli sve promjene mjeseca. Radostan upita ih djed dalje, je li znadu, kako sunce mreknje. Pošto mu djeca odgovoriše, da neznadu, to im on ovako raztumači«. Mikavno je na dalje kako pisatelj vpleta med pogovore kmečke dela, katera ded opravlja. — Gotovo ne bo nikomur žal, ako si omisli to knjigo za 20 novč. V Zagrebu 1873. Tisak Lav. Hartmana i družbe. — Po nesreći so se vrinile tudi nekatere pomote. Neptun, najdaljni planet, je od solnca 627 milijonov milj in 61. zvezda stalnica v labudovem ozvezdju je oddaljena od solnca 13,592.000 milijonov milj.; najbližje stalnice vsaj 4 biljone ali 200.000 dalej, kakor solnce od zemlje. — »Berslanu« listu za slikami za mladež početnih škola je ciena za 1. broj. posamezni list, 25 novč. (pri gosp. Hartmanu). Kakor viditi, bratje Hervatje verlo napredujejo, imajo pa zares narodne šole, kakoršnih mi nimamo.

Iz Budanj. (Konec.) Pri §. 65 oglasi se g. Čampa, ter pravi, da so konecletne preskušnje nepotrebne; kajti ako jim je namen, da roditelji zvedó, koliko da so se otroci naučili, se to lahko zvé iz spričeval, ki je otroci prinesó domóv. Konecletne preskušnje se naj toraj odstrané, kakor so se odstranile tako zvane »premijs«. O tem podpira g. Čampo tudi g. Josip Benedek, učitelj iz Matenje vasi, rekši, ako bi se srenjčani v obilem številu vdeleževali preskušinj, ne bilo bi želeti odprave »prifeng«, a zarad kacih dveh oseb ne splača se sklicevati preskušinj!

Gospod Pin se oglasi, ter pravi, da imajo konecletne preskušnje tudi ta namen, zbuhati pri občini veselje k šolskemu nauku (Pohvala). V ta namen napravljale naj bi se tudi konecletne šolske svečanosti. Govornik pripoveduje, kako je osnoval na primer tako šolsko veselico. »Dal sem napraviti«, tako pripoveduje g. Pin, »nekoliko cvetličnih šopkev. Te male šopke povežem potem v en velik šop, katerega prinesem potem v šolo. Pokličem tri deklice. Perva odvezovala je od cvetličnega šopa posamne šopke, ter jih je podajala drugi učenki, a ta tretji, zadnja pa jih je delila zbranim vsem nazočim. Ne veste, dragi bratje učitelji, kako sem s tem nedolžnimi cveticami razveselil stare ženice!« Govornik sklene:

»Če so lani cvetlice ženice tako razveselile, bode jih letos baje še bolj«. Pisatelj tega dopisa pravi, da razlika mika, jerebice so dobra jed, vendar pravi Francoz — da ne gré, toujours perdrix! (Pohvala.)

In tako se je končalo razgovarjanje o izkušnji gledé na šolski in učni red. Kakor se mi dozdeva, podal nam je gosp. okrajni šolski nadzornik in stalni odbor ta šolski in učni red zarad tega v razpravo, ker je še nekaj učiteljev, ki ga še niso brali. Na versti je druga točka dnevnega reda, o kateri

govori g. Zarnik Ivan. Govor se sprejme z občno hvalo, *) in gosp. Pin vpraša govornika: »Pa kako bo učitelj obiskoval stariše od hiše do hiše ter se z njimi pogovarjal o izreji i. t. d.? — Govornik odgovarja mu, da zaradi tega ni treba ravno od hiše do hiše romati. Prilike k temu ima učitelj dovolj o nedeljah pod domačo lipo.

Tretja točka izversila se je brez vsega debatiranja. Odbor za okrajno bukvarnico položil je račun.

Ker imamo učitelji Postonjskega šolskega okraja tudi svojo lastno bukvarnico v Vipavi, katera šteje že mnogo dobrih knjig in časopisov, meni nekaj gg. učiteljev, da bi ne bilo napačno, ako se obedvi bukvarnici združite. Gosp. predsednik vipavske bukvarnice pa je te misli, da te ne gré tukaj obravnavati. Gg. družabniki vip. bukvarnice naj se o tem v kratkem v Vipavi domenijo kaj je storiti.*

Voli se novi odbor za okrajno šolsko bukvarnico. Voljeni bili so gg.: Arko, Benedek, Demšar, Rant in Vencajz.

Gospod nadzornik opomni, da s prihodnjim šolskim letom bode se jel terjati davek za okr. šol. bukvarnico, predpisan po min. ukazu od 15. grudnia 1871, štev. 2802.

Gg. učitelji predložijo potem, vsled točke 4 dnevnega reda, zapisnike šolskih bukvarnic in učnih pripomočkov.

Pri peti točki se nihče ne oglasi. — Potem pokaže še g. okrajni šolski nadzornik zbranim učiteljem izglede (Formulare) pisnih zvezkov, ki mu jih je poslal na ogled g. Stegnar iz Ljubljane. Viditi je bilo, da so izgledi prav praktično sestavljeni. Gospod nadzornik praša, koliko in kakošnih zvezkov vzela bi ta in una šola. Kaj določnega se o tem ni domenilo. Ko gospod okrajni glavar vsakemu iz med učiteljev nekaj učnih pripomočkov za njegovo šolo razdeli, konča se zbor nekoliko pred tretjo uro popoldne.

Pri skupnem obedu pri Lavrenčiču pogovarjali smo se prav po bratovsko o šolskih in osebnih zadevah. Še le, ko je jela noč svoja krila po zemlji razprostrirati, podali smo si zbrani učitelji bratovsko rokó, ter šli v naj boljšem upu, ker nova šolska postava je poterjena, eni na desno, drugi na levo. Na zdravje!

Iz Ljubljane. Z odlokom slavnega c. k. deželnega šolskega sveta dne 10. avgusta je razpisanih 6 nagrad za učitelje iz Metelkove zapuščine po 42 gl. — Natečaj traja do 20. septembra. Prošnje se oddajajo slav. c. k. deželnemu šolskemu svetu pótém okrajnih šolskih uradov.

— »Občni zemljepis« velika in lepa knjiga, katero je spisal in založil marljivi in učeni g. Janez Jesenko, profesor v Trstu. Nova ta knjiga slovenska obsega blizu 30 pol v veliki osmerki in razklada obširno ves zemljepisni nauk in sicer po najnovejših preiskavah in opazbah. Deli se v »zvezdoznanski«, »prirodoznanski« in »državoznanski zemljepis«. V tem so najprej v posameznih oddelkih popisani posamni deli zemlje skup: njih lega, velikost, gorovje in poljane, njih morja, reke in jezera, njih podnebne razmere, rastline in živali ter njih prebivalci. Potem so pa popisane posamezne dežele in države; med evropskimi je pisatelj posebno obširno pregledoval Avstrijo in njene kronovine in med temi je dežele, po katerih so naseljeni Slovenci, še natančneje popisal. Povsodi je zastavljal najnovejše številke, ki sem ter tje segajo do prve polovice tekočega leta. Rabil je tudi povsodi novo mero in vago, le v oklepih je pogostem pristavljal še staro, da čitatelj na prvi pogled lahko primeri novo

*) Glej »Uč. Tov.« I. I. L. 13.

mero stareji. Dobiva se knjiga po vseh slovenskih mestih — pri knjigarjih, ki prodajajo tudi knjige »Slovenske matice«, in sicer za 2 gl., kar ni preveč, ako na velikost, obširnost in izverstnost knjige ozir vzememo. Vsem Slovencem bodi knjiga gorko priporočena!

— Sv. Mohorovo društvo je te dni razposlalo za vsakega uda šestero lepih knjig, vse za eden goldinar. Društvenikov je letos bilo 21.894. Bukve so se tiskale v 22.000 iztisih. V 13 letih je ta družba razposlala 808.775 knjig. Društvo ima lastno tiskarno v Celovci in pa: matico s 15.128 gl. 62 kr. Blagoslov božji pri tem zavodu je očiten. Ne da se tajiti, ka je razširjenje društva jako pospešilo izdavanje: življenja svetnikov in svetnic božjih. Pisateljem ovega lepega dela gre javna čast in hvala.

— V Ormužu se je ustanovilo učiteljsko društvo. Predsednik mu je Šmindinger, nadučitelj pri Veliki nedelji.

— Čebelarstvo društvo v Ljubljani izdaja časnik (1krat na mesec) »Slovenska čebela«, ki velja za učitelje samo 75 kr. na leto.

— 21. julija je imel odbor udovskega društva svojo 3. sejo v tem letu; naj važnejša stvar, pokojnina za udovo r. g. M. Bernika in podpora za 2 otroke se je prihranila ob čemu zbornu, kateri bo ta mesec med 20.—30., kar se bo pa v prihodnji številki na tanko naznanilo.

Premembe v učiteljskem stanu.

V Kamnogorico pride iz Koroškega (Kokave) g. Jakob Župan, v Presko iz Fužin g. Anton Žibert in v Šmartno pred Kranjem iz Ajdovice g. Vincent Kmet.

Razpisi učiteljskih služeb

Na Štajerskem: Nadučiteljska služba pri sv. Rupertu, p. sv. Lenartu v Slov. goricah s 460 gl. in stanovanjem. Prošnje na krajni šolski svet. Službi dveh učiteljic (ne učiteljev) v Ptaju s 540 in 480 gold. do 12. septembra. Učiteljska služba pri sv. Jurji v Slov. gor. (p. sv. Lenart) s 460 gl. Prošnje na krajni šolski svet do konca avgusta.

Na Koroškem: Učiteljska služba v Hörtendorfu pri Celovcu s 430 gl. in stanovanjem. Prošnje do 29. avg. na okrajni šolski svet v Celovcu.

Na Goriškem: Nadučiteljska služba v Kamnjah (500 gold. in stan.); učiteljske službe v Cerovem, Gorenjopolju, Kozani, Vipolžah, Vedrijanu, Vogerskem, Berjah in Oseku (s 300); podučiteljski službi v Černicah in Solkanu s 300 gl. (Vse službe so v okraju goriške okolice). Prošnje do 12. sept. na krajne šolske svete.

Poprave. V zadnjem listu »Uč. Tov.« v 6 versti od spod. beri v Postonji mesto v Vipavi, in v 3. versti od spod. mesto Postonji beri Postenji.

Listnica vred. G. P. G. iz G. Prejeli, odgovor pismeno; g. J. Z. iz B — Prejeli, mogoče!

Vljudno prosimo, da bi vsi g. g. naročniki, ki so še kaj naročnine od pred in za letos dolžni, svoj dolg poravnali.